

De Richard Krajicek Foundation maakt het verschil in de buurt

Jeroen Vermeulen, Paul Verweel en Eric van Veen

De Richard Krajicek Foundation maakt **het verschil in de buurt**

Jeroen Vermeulen en Paul Verweel
Bestuurs- en Organiseringswetenschappen (USBO)
Universiteit Utrecht

Eric van Veen
Richard Krajicek Foundation (RKF)

mei 2010

“Van harte ondersteunt ABN AMRO vanuit haar maatschappelijke betrokkenheid het werk van de Richard Krajicek Foundation.

De combinatie van wetenschappelijk onderzoek en de actieve exploitatie van de playgrounds vormt een prima basis om daadwerkelijk en gericht aandacht te geven aan jongeren, die willen sporten en onze aandacht en hulp daarbij goed kunnen gebruiken.

De resultaten tonen aan, dat die opzet werkt. Daar mag de Richard Krajicek Foundation trots op zijn.”

Maarten Kuurman

ABN AMRO

Maatschappelijke Sponsoring

Omdat iedereen dezelfde mogelijkheden verdient die ik als kind had, besloot ik me in 1996 in te zetten voor sport in minder kansrijke wijken. Sport was hier toentertijd nagenoeg verdwenen, terwijl ook deze jeugd de ruimte moet krijgen om lekker te kunnen spelen en te bewegen. Daarom trokken sportleiders van de Foundation met tennisnet, rackets en ballen de Schilderswijk, Transvaal, Laak en andere wijken in om kinderen te laten sporten. De eerste playground realiseerden wij in 1998. Wij wisten toen al dat niet alleen de aanleg van goede sportpleinen, maar vooral de inzet van de sportleider cruciaal zou zijn. Een Haags initiatief dat uitgroeide tot een landelijke aanpak.

Dat sport belangrijk is in deze wijken hebben wij inmiddels laten zien. Maar dat moet je ook bewijzen. Ik ben dan ook enorm blij met de resultaten van het wetenschappelijke SC RKF onderzoek. Uitkomsten van onze Krajicek Leerstoel die de positieve effecten aantonen van sport in de wijk, en van het werk van de Foundation. Er valt echter nog veel winst te behalen waar de Foundation zich de komende tijd voor zal inzetten. Sport kan namelijk nog veel meer betekenen op het gebied van gezondheid en leefbaarheid. Gebruik maken van het talent in de wijken, zowel sportief als maatschappelijk, is daarbij van groot belang. Net als blijven investeren in sport en onderzoek naar haar bijzondere maatschappelijke waarde.

Richard Krajicek

Oprichter Richard Krajicek Foundation

Inleiding

In dit boekje worden de belangrijkste onderzoeksbevindingen gepresenteerd van het project SC RKF. Het project SC (staat voor: Sociale Cohesie zowel als SportClub) RKF is gestart in het voorjaar van 2007 en eindigt 3 jaar later.

Het onderzoek binnen het project heeft tot doel gehad om inzicht te krijgen in de bijdrage van playgrounds, die zijn aangelegd op initiatief van de Richard Krajicek Foundation, aan sociale binding in stadsbuurten en in de betekenis van de activiteiten op de playgrounds voor de kinderen en jongeren die er komen sporten en spelen. Er is onderzoek gedaan op zes playgrounds in Nederland: in Bergen op Zoom (Marslaan), Groningen (de Hoogte), Den Haag (Vermeerpark), Amsterdam (Reigersbos), Rotterdam (Schuttersveld) en Utrecht (Park de Gagel). Daarnaast is een sportplein in de wijk Nieuwendam te Amsterdam in het onderzoek betrokken. Het project is uitgevoerd door onderzoekers van het departement Bestuurs- en Organisationswetenschappen van de Universiteit Utrecht, in samenwerking met de Richard Krajicek Foundation.

Het SC RKF onderzoek is mogelijk gemaakt door ondersteuning van:

1 RKF playgrounds geven kinderen en jongeren een eigen plek in de buurt

Playgrounds geven kinderen een plek om te spelen en te sporten, waar die in de strijd om de openbare ruimte steeds schaarser wordt. Buurten en wijken raken vol. Op straat spelen is iets uit het verleden. Auto's, volgebouwde ruimtes en volwassenen domineren in de openbare ruimte. De playgrounds bieden een mogelijkheid om buiten te spelen. Kinderen en jongeren eigenen zich de playgrounds toe. Het is hun plek. Een kind op een van de playgrounds vertelt het heel duidelijk: "Dit pleintje is gewoon van mij. Hier vind ik het 't leukst om te spelen."

Uit ons onderzoek blijkt dat de aantrekkingskracht van de playgrounds op jeugd groot is, vanwege de goede kwaliteit van de sportfaciliteiten. Op momenten dat er geen georganiseerde sportactiviteiten plaatsvinden op de pleinen, nemen jongeren dikwijls zelf het initiatief om het sporten onderling te regelen. Op afgesproken tijdstippen of spontaan via SMS'jes trommelen ze elkaar op om wedstrijdjes te spelen. Ze spelen volgens eigen regels, soms creatieve en grappige variaties op bestaande spelregels.

De playgrounds vormen op deze manier ontmoetingsplekken in de buurt, die een belangrijke betekenis hebben voor het gevoel van kinderen en jongeren 'ergens bij te horen'. Er wordt niet alleen gesport en gespeeld; er

2 Op de RKF playgrounds kunnen jongeren respect en eigenwaarde verdienen

vinden ook andere sociale activiteiten plaats. Eén van de onderzoekers observeerde: "Het is een openluchthuis: er wordt gegeten, gelachen, gekletst, gevoetbald, gevochten en rond de tafel gespeeld." Behalve dat het jongeren veel plezier geeft, draagt het samen sporten en op andere manieren samen zijn bij aan bindende relaties en aan identiteitsvorming. Bovendien versterkt het de verbinding van de playground met de omringende buurt.

Kinderen die bijeenkomen worden al snel negatief geduid als hangjongeren. Maar het is van wezenlijk belang dat playgrounds ruimte geven aan de leefwereld van kinderen en jongeren. Er is immers niet veel ruimte over om vrij te kunnen sporten of om lekker te hangen, om even uit de prestatiedwang te ontsnappen, eigen creativiteit te volgen en eigen regels te maken en niet door volwassenen en opvoeders gedomineerd te worden.

We zijn in ons onderzoek ook de keerzijde van de playground als 'eigen plek voor jongeren' tegengekomen. We hebben bijvoorbeeld in Utrecht het (wat we noemen) 'waterbedeffect' geconstateerd: een groep jongeren die overlast veroorzaakte in het winkelcentrum, daar werd weggejaagd en die zich vervolgens verplaatste naar de playground om daar de plaats over te

nemen. De playground als openbare plek is van iedereen en dus, in gevallen, van niemand. 'Eigenaarschap' van de playground levert in deze gevallen een ongewenste strijd op. De beweging van winkelcentrum naar playground behoeft om die reden ook toezicht en begeleiding. De waarde van de playgrounds verwoordt een sportleider in zulke gevallen zo: "Kijk, stel dat de RKF hier nou niks aan deed, en ze hebben die playground niet gebouwd, dan zouden die jongens gewoon bij Dirk van de Broek gaan hangen bijvoorbeeld. He, overlast. He, domme dingen. Ja, dan leer je altijd maar de verkeerde dingen. Maar nu zijn ze elke keer bij mij aan het voetballen en zijn ze bij mij bezig. 'Hey Ab, wanneer gaan we trainen Ab?'."

Op de playgrounds worden jongeren gezien en herkend. Er wordt onderscheid gemaakt: wie hoort bij de eigen groep en wie is een buitenstaander? Wie komt uit de buurt en wie is een nieuweling? Wie valt op door zijn of haar techniek en vaardigheid in het sporten? Op de playgrounds meten jongeren zich met elkaar, bij uitstek door de competitie aan te gaan in het sporten en wedstrijdjes te spelen. Respect kun je verdienen op speltechnische gronden. Maar ook op andere verbale en non-verbale manieren tasten jongeren de grenzen ten opzichte van elkaar af. Een sportbuurtwerker op een playground zegt het zo: "Nou, je ziet natuurlijk ook heel veel ruzies onderling. De ene week zijn ze de grootste vrienden en de andere week kunnen ze elkaar wel de hersens inslaan."

Sporten en spelen op de playgrounds zijn als het 'echte' leven: de harmonie van het samenspel wordt voortdurend afgewisseld met conflicten en ruzies. De band tussen kinderen en jongeren, en ook met de sportleiders, wordt steeds op de proef gesteld. Hierdoor wordt iedere keer opnieuw vastgesteld wie 'respect' verdient, en wie 'eigenwaarde' of eerder 'eigendunk' heeft.

Insluiting in de groep en uitsluiting van de groep zijn twee zijden van dezelfde medaille. Op de playgrounds kun je respect, identiteit en eigenwaarde winnen, maar ook verliezen.

3 Door het sporten kunnen verschillen zoals op basis van etniciteit overstegen worden

Groepjes jongeren eigenen zich de playgrounds toe. Ze sporten en spelen het liefst 'onder elkaar', hoewel de groepsgrenzen niet vastliggen en steeds afgetast worden. Onderscheid wordt gemaakt op basis van een aantal betekenisvolle kenmerken: leeftijd is een belangrijke bepalende factor waarbij er een kritische grens ligt rond de 12 jaar; het verschil tussen meisjes en jongens is vaak van grote betekenis: meisjes en jongens sporten niet snel met elkaar samen; etniciteit is daarnaast dikwijls een relevant onderscheid tussen groepen. Bij dat laatste moeten we wel de kanttekening maken dat jongeren zelf dat niet altijd zo zien. Zo noteerden we op een plein: "Volgens de kinderen zelf heeft dat niet met etniciteit te maken, maar meer met het type activiteit waar de voorkeur naar uit gaat". Als Antilliaanse jongeren graag basketbal spelen, terwijl de Marokkaans-Nederlandse jongeren willen voetballen, dan scheiden de wegen op deze grond.

Ons onderzoek laat zien dat sporttechnische overwegingen (zoals die hierboven, maar ook het aspect van sportief vaardig te zijn), leeftijdsgrenzen en onderscheid naar geslacht op de playground belangrijker kunnen zijn dan verschillen in etnische afkomst.

4 RKF playgrounds bieden kinderen en jongeren plezier in het sporten op een laagdrempelige manier

Samen sporten op de playground maakt het mogelijk dat etniciteit irrelevant wordt. Ten minste gedurende de tijd van de wedstrijd. Een Angolese basketballer op een playground zegt: "Ja zeker, als hier Nederlandse jongens komen en ze kunnen een beetje basketballen doen ze gewoon mee, ja toch". En een Marokkaans-Nederlandse sportleider praat met goede herinnering over een sportplein waar hij zelf niet lang geleden voetbalde: "Het was echt een cultureel meetingpoint van Chinees tot Eskimo. Dat was echt, ja, dat was echt gewoon een topplaats".

We hebben daarnaast ook voorbeelden gevonden van ontmoetingen tussen groepjes jongens van verschillende etnische achtergrond die de playground gebruikten om hun onderlinge strijd op een sportieve manier te beslechten en die daarna weer uit elkaar gingen.

De drempel om te gaan sporten op de playgrounds is laag. In het vrije spel zoeken vrienden elkaar op, waardoor het voor een buitenstaander misschien moeilijk is om zich te kunnen aansluiten. En bovendien domineert het voetbal. Maar er worden daarnaast op de playground veel sportactiviteiten georganiseerd. Daar kan onder begeleiding gesport worden. Voor deze activiteiten worden kinderen uit de buurt uitgenodigd door wervende sportleiders. Bovendien is er dikwijls een gevarieerd aanbod aan sporten. Ter illustratie, een buurtsportwerker uit Groningen laat ons zien: "Op maandag is het voetbal. Dat willen ze toch heel graag. En dinsdag is altijd wat anders. Ze hebben de afgelopen periode gestreetsurft, nou, dat vonden ze wel erg leuk. Verder, tennis, basketbal, unihockey, frisbee...we hebben hele mooie nieuwe frisbees gekregen, van de Krajicek Foundation. We krijgen op zich wel heel veel materiaal altijd. Alles eigenlijk...skaten."

Door het gevarieerde aanbod, maar ook door de beschikbaarheid van goed sportmateriaal komen kinderen, ook veel meisjes, op een heel toegankelijke manier in aanraking met verschillende sporten. Zo zegt een buurtsportwerker uit Rotterdam: "Ja, wij delen natuurlijk sport-

materiaal uit. Dus in de uren dat wij er zijn kunnen mensen gebruik maken van alles wat wij hebben. Dus ze kunnen skeelers lenen, of tennisrackets lenen, en heel veel kinderen hebben natuurlijk zelf geen tennisspullen. Dus dan zie je ook dat die drempel heel erg laag is om toch eens met elkaar te gaan tennissen. Dat werkt gewoon heel erg goed. Want als die materialen er niet zouden zijn, zouden er veel minder kinderen gebruik maken van het tennisveld". Sporten en spelen op een eigen plein, met je

eigen vrienden, met goed en nieuw materiaal, vrij of onder begeleiding: de playgrounds geven de kinderen en jongeren veel plezier. Het plezier van bewegen, het plezier van nieuwe sporten uitproberen en, misschien wel vooral, het plezier van het strijden tegen elkaar - de competitie, die de basis is van sport. Plezier bieden en krijgen is geen kleine winst.

Sport op de playgrounds brengt goede ervaringen die kinderen zich blijvend zullen herinneren.

5 RKF playgrounds waar verschillende faciliteiten voor sport en spel naast elkaar bestaan zijn de beste plaatsen voor sociale en sportieve ontmoeting

Waar groepjes jongeren zich playgrounds toe-eigenen, bestaat er minder ruimte voor anderen om te sporten en te spelen. Dan geldt het recht van de sterkste en dat zijn dikwijls de wat oudere jongens. Op sportpleinen waar naast elkaar verscheidene sportveldjes bestaan, voor verschillende sporten, en waar ook speelplekken zijn voor jonge kinderen, bestaan meer mogelijkheden voor verschillende groepen om tegelijkertijd te kunnen spelen en sporten. We hebben geconstateerd dat er op zulke sportpleinen kinderen van verschillende leeftijd komen en dat de kleintjes bovendien begeleid worden door oudere zussen en broers of ouders. Deze aanwezigheid van gevarieerd 'publiek' zorgt voor meer toezicht en draagt dan bij aan (het gevoel van) sociale veiligheid.

Deze playgrounds trekken bovendien actieve buurtbewoners aan. En ook vanuit buurtorganisaties komen mensen dan eerder gebruik maken van de sportmogelijkheden. Hierdoor zijn de playgrounds een kruispunt van ontmoeting in de buurt met volop mogelijkheden voor het leggen van contacten en het maken van relaties. Dit verstevigt de inbedding van de playground in de buurt en draagt bij aan sociale binding.

6 Sportleiders op RKF playgrounds vervullen een essentiële rol als 'tussenpersonen' tussen jongeren onderling en tussen jongeren en maatschappelijke organisaties

Sportleiders geven, als ze sportactiviteiten leiden en organiseren, vooral kinderen onder de twaalf jaar en meisjes de ruimte om op de playgrounds te sporten. Ze doorbreken het recht van de sterkste. Zonder de tussenkomst van de sportleiders hebben zeker meisjes minder kans er te kunnen sporten.

Ook zorgen de sportleiders ervoor dat jongens en meisjes van verschillende leeftijd met elkaar samenspelen. Zoals een sportleider zegt: "Ja hoor, alles door elkaar. Laat ze maar samen spelen. En als ze het niet okay vinden, dan hebben ze pech."

Om hun werk te kunnen doen moeten sportleiders het respect, vertrouwen en overwicht bij de kinderen weten te verwerven. Dat, zo is onze constatering, is een kwestie van persoonlijkheid maar ook van de juiste achtergrond om een 'fit' te kunnen krijgen met de jongeren op de playgrounds. Etnische achtergrond kan een rol

7 RKF playgrounds zijn plaatsen in de buurt waar maatschappelijke organisaties jongeren kunnen bereiken

spelen, en bekendheid met en in de buurt. Ook professionele vaardigheden zijn belangrijk. De sportleiders op de RKF playgrounds zijn goed opgeleid.

Op een onderzochte playground spraken de kinderen met bewondering en ontzag over hun sportleider: "N. Die staat helemaal boven. Die helpt ons veel op straat enzo. Die heeft echt macht". Sportleiders kunnen, doordat ze direct, nabij en concreet werken met jongeren in een doorgaans informele situatie, een vertrouwensband met hen opbouwen op de playgrounds. Langs deze weg krijgen ze inzicht in de persoonlijke omstandigheden van de kinderen en jongeren. In ons onderzoek geven sportleiders aan dat ze moeilijke situaties met de kinderen zelf bespreken. Een sportleider zegt hierover: "Ja, ik ken bijzonderheden van kinderen, niet van allemaal. Ik hoop dat ze weten, ik laat ze ook weten dat ik ook altijd opensta voor dingen

ook al is het bij hun thuis, weet je, misschien dat ik er wel iets aan kan doen om het te verhelpen." Ook geven sportleiders wel signalen door aan andere instanties.

Een sportleider verwoordt haar functie op de volgende manier: "Je bent een belangrijk oor en oog voor de wijk".

De sportleiders op de playgrounds vormen een zichtbare aanwezigheid van maatschappelijke organisaties in de buurt. Sportleiders werken vanuit gemeentelijke welzijnsorganisaties en sportdiensten of sportaanbieders als Thuis op Straat. Hun aanwezigheid representeert aandacht en toezicht, dat zowel door buurtbewoners als door de kinderen zelf gewaardeerd wordt. De organisaties maken in de beleving van kinderen op een van de onderzochte pleinen zelfs deel uit van de buurt en worden niet gezien als buitenstaanders.

Via de verbinding met de sportleiders kunnen ook jongerenwerkers, welzijnswerkers, leerplichtambtenaren en wijkagenten op tamelijk vanzelfsprekende wijze contact onderhouden met jongeren op de playgrounds.

8 RKF playgrounds zijn sportpleinen waar organisaties in de buurt sport in georganiseerd verband kunnen aanbieden

De sportfaciliteiten op de playgrounds zijn uitstekend. Organisaties in de naaste omgeving van de playgrounds maken op allerlei manieren gebruik van deze mogelijkheden. Middelbare scholen organiseren sportdagen op de playgrounds, basisscholen gebruiken de playgrounds bij goed weer voor gymlessen, kinderdagverblijven komen langs om er kinderen te laten spelen, sportverenigingen geven er trainingen of clinics.

Daarnaast zijn er andere buurtorganisaties die verzoeken de playgrounds te gebruiken, zoals, ter illustratie, ons is verteld: "een stichting die met drugsverslaafden werkt, die vraagt dan 'kunnen jullie voor ons een volleybalnet opzetten, dan komen we eens met een hele groep volleyballen een middag'. Nou, dat soort dingen. Die bellen dan, en die willen het plein dan als het ware voor een paar uurtjes reserveren voor een deel. Ja, dat zie je best veel."

Ook een sportuitleen nabij een playground heeft een goede uitwerking, zoals in Groningen de coördinator ervan aangeeft: "Het is een soort naschoolse opvang. Dus dat is wel leuk."

Je doet wel van alles, en je bent buiten. Dat is sowieso goed voor de kinderen. Kinderen vinden het heel leuk. Ze staan ook altijd, als ze uit school komen, gelijk klaar.”

9 Sportaanbiedende organisaties op de RKF playgrounds zijn niet altijd goed in staat te werken vanuit het belang van de sportende jongeren

Ondanks het belang, de kwaliteit en de goede wil van sportleiders zelf werken de organisaties waarvan zij deel uitmaken niet altijd in het belang van hun primaire proces, namelijk de sport aan jongeren. Dikwijls zijn ze te gericht op hun eigen interne management, hun eigen organisatiedoelen, en externe ‘output’ eisen; daarnaast zijn ze meestal (ook in samenwerkingsverband) afhankelijk van incidentele financiering. Daardoor kan een goede organisatie op een playground, die geleidelijk aan is opgebouwd, in korte tijd teniet worden gedaan. Tot frustratie en teleurstelling van de sportleiders, maar ook van jongeren.

Zo geeft een sportleider aan: “En dat heeft met de bezuinigingen ook voor 2010 dadelijk te maken, dat het team gewoon enorm uitgedund wordt. En dat is heel erg jammer. Dus dat is nu al heel erg merkbaar. En dat je gewoon bij sommige samenwerkingsactiviteiten, wat je normaal heel makkelijk met vier of vijf man kon bemanen, nu maar met een of twee mensen kan bemanen en dat je soms ook gewoon ‘nee’ moet

10 De 'scholarshippers' van de RKF vormen een persoonlijke verbinding tussen de playgrounds en de buurt

zeggen. De vraag voor sport is vaak groter dan wat we op dit moment kunnen aanbieden, en dat is gewoon heel erg jammer."

afwachten wat ik terug kan krijgen en of ik dan iets terug kan krijgen. We hebben nu toevallig een kwalitatief heel hoog team hier staan, maar ook daarvan kan ik dus ook de continuïteit niet garanderen."

En een andere sportcoördinator zegt: "Het gaat nu goed op de playgrounds, gewoon doordat er vaste gezichten op staan. We hebben nu op dit moment wel echt een superteam staan. Met R. met zijn CIOS achtergrond en L. met haar SPW. We zitten niet altijd in de luxepositie dat wij kunnen kiezen wat voor werkers wij inzetten, want R. is dan wel iemand met een contract maar L. is aan het re-integreren, dus die kan ook maar weer zomaar verdwenen zijn, en dan moet ik ook maar

De RKF biedt aan gemotiveerde jongeren op playgrounds, die er blij van geven zich betrokken te voelen bij de activiteiten, een 'scholarship' die hen financieel in staat stelt een opleiding tot sportleider te volgen. Deze jongeren krijgen hierdoor een kans op en een stimulans in een maatschappelijke loopbaan. Gelijktijdig met hun opleiding worden de jongeren ingezet voor het begeleiden van sportactiviteiten op de playgrounds. Ze worden daarbij zelf begeleid door ervaren sportleiders. Een sportleider geeft daarvan een voorbeeld: "Zij heeft het programma bedacht voor de dinsdagmiddag, omdat we dan wat anders doen. Ik zeg 'nou, dan mag jij daar wat voor bedenken, maak er maar een poster van'. Zij vindt bellen bijvoorbeeld nog heel erg lastig, om iemand te bellen en te regelen van 'hey, mag ik dat materiaal lenen', dus daar probeer ik haar ook een beetje op te coachen van 'nou, dat wil ik best doen, maar op een gegeven moment moet je dat zelf doen'. En ze is eigenlijk heel verlegen, maar als ze voor de groep staat, dan valt dat heel erg mee. En dat is wel heel leuk om te zien, dus ik hoop dat ze daar nog wat meer in groeit."

Omdat deze jongeren vaak in de buurt van de playgrounds wonen of hebben gewoond wordt de band met de directe omgeving verstevigd. Zo zegt een scholarshipper: "Ik word ook vaak... we zijn best wel een bekende familie in deze wijk. Dat er zeg maar heel veel mensen positieve dingen over me zeggen. Met name bij mijn ouders. Voor de zomer heb ik een sportdag georganiseerd voor een basisschool hier in de buurt. En toen kwam een moeder van een van de kinderen, die zei 'hey, jij bent A. Leuk om je te ontmoeten. Ik heb heel veel positieve dingen over je gehoord in de wijk'.

De 'scholarshippers' krijgen een leidende en begeleidende rol op de playgrounds en zijn dikwijls een voorbeeld voor andere jongeren in de buurt. Hun status geeft ze respect en aanzien. Een scholarshipper zegt: "Het geeft mij wel zekere status. Het is wel wat. Ik ben er wel trots op als ik zeg van 'hey, ik ben werkzaam voor de Richard Krajicek Foundation'.

11 De kracht van de RKF als organisatie is dat het gericht is op het directe en blijvende contact met betrokkenen in de buurt en op de playgrounds

Zowel in de voorbereidende fase van het aanleggen van playgrounds als daarna onderhoudt de RKF het contact met jongeren, sportleiders, sportcoördinatoren en betrokken organisaties.

De RKF is meestal goed op de hoogte van wat er leeft op en rond de playgrounds en waar jongeren en sportleiders behoefte aan hebben. Het contact is vaak informeel en direct. Een buurtsportwerker zegt: "Ik vind de betrokkenheid van de Richard Krajicek Foundation heel goed. Ze willen heel veel, ze doen er heel veel moeite voor en staan overal open voor, vind ik."

Hierdoor kweekt de RKF in buurten en bij mensen en organisaties 'goodwill' waardoor voorkomende problemen (bijvoorbeeld over materialen, over de inzet van sportbegeleiding, over de 'hardware' van de playgrounds) op en rondom de playgrounds besproken kunnen worden en waar nodig oplossingen geboden kunnen worden. Dit versterkt de buurtwaarde van de playgrounds.

Daarnaast werkt de RKF continue aan het versterken van de competenties van sportleiders door de jaarlijkse landelijke sportleidersbijeenkomsten. Deze worden door sportleiders zeer

gewaardeerd. De jaarlijkse expertmeetings van de RKF voor alle mensen die op de een of andere manier door hun beroep of door hun interesse betrokken zijn bij de playgrounds worden actief en druk bezocht. Een sportcoördinator vat samen: "Ik vind dat ze heel erg betrokken zijn. Als je een vraag hebt, dan krijg je daar meteen antwoord op. En ze organiseren natuurlijk die sportleidersbijeenkomsten. Ze luisteren gewoon naar je. En dat vind ik altijd wel heel prettig om te merken...dat mensen gewoon wat doen met wat je zegt. En ook al kan het niet meteen opgelost worden, ze pikken het wel op."

12 Op de playgrounds van de RKF worden jongeren benaderd en aangesproken vanuit vertrouwen en aandacht

De sleutelwoorden op de playgrounds zijn 'vertrouwen' en 'respect'. In onze gesprekken met jongeren zelf, met sportleiders en -coördinatoren op de playgrounds en met medewerkers van de RKF komen deze woorden steeds terug. Respect op de playground kun je als jongere verdienen door goed te zijn in het sporten of door overwicht in de groep te tonen als er ruzies zijn. Respect verdient een sportleider door de manier waarop hij of zij weet om te gaan met de jongeren die voortdurend aandacht vragen en grenzen opzoeken. De sportleider krijgt respect van jongeren als hij of zij dat ook teruggeeft: "Je kan veel dingen tegen me zeggen, maar wel met grenzen, je moet het beperkt houden en ja daaruit hoop je dat je een stukje respect terugkrijgt van de kinderen. En als sportleider moet je ook respect geven."

Vertrouwen gaat op de playgrounds over het leren om vertrouwen te hebben in jezelf en de anderen van jouw groep als de grenzen weer worden afgetast en getest: door met en tegen elkaar te sporten, plezier en grappen te maken en door de onenigheden en ruzies die daarbij horen. Vertrouwen gaat over de rol en de

betekenis van sportleiders op de playground - zij weten het vertrouwen te winnen van de kinderen op de playgrounds waardoor zij de sportleiders 'in vertrouwen' durven te nemen over hun problemen thuis, op school of met vrienden. De playground blijkt dan een vertrouwde plek te zijn in de buurt.

Dat werkt niet in een situatie waarin verboden en formele regels domineren. Op de playgrounds hebben vooral de sportleiders een actieve rol - ondersteund door (de visie van) de RKF - om jongeren mee te krijgen in gewenst en respectvol gedrag. Goede sportleiders, waarvan we er in ons onderzoek veel hebben gezien, proberen kinderen en jongeren te betrekken bij de activiteiten van de playground. Een buurtsportwerker heeft voor ons beschreven hoe dat in zijn werk gaat: "Hij [de buurtsportwerker] erkent de toe-eigening van jongeren van een pleintje. Er komen namelijk vreemde activiteiten organiseren die er in de ogen van 'de eigenaars' niets te zoeken hebben en dus een agressieve houding als reactie krijgen. De juiste 'tactiek' van de jon-

gerenwerker of sportleider is het betrekken van 'de eigenaars' en het aannemen van een open houding om tot een goede verstandshouding te komen. Langzamerhand kan de jeugd de werkers vertrouwen, en wordt het "gewoon leuk" wanneer er activiteiten worden georganiseerd."

En een ervaren sportbuurtwerker leert ons om te werken vanuit vertrouwen in de eigen vermogens van de jongeren, juist ook bij 'lastig' gedrag en ruzies: "Prima, wij bemoeien ons er niet mee. En wij zijn dus ook gewoon achteraf gaan zitten en eens kijken van wat gebeurt er nou eigenlijk, wat doen ze. En dan zie je ook dat ze ruzie hebben, en dan lossen ze het ook eigenlijk zelf weer op. Je hoeft er niet altijd bovenop te zitten. Terwijl dat wel je aard is van meteen reageren, maar dat hoeft niet altijd."

De RKF maakt het verschil

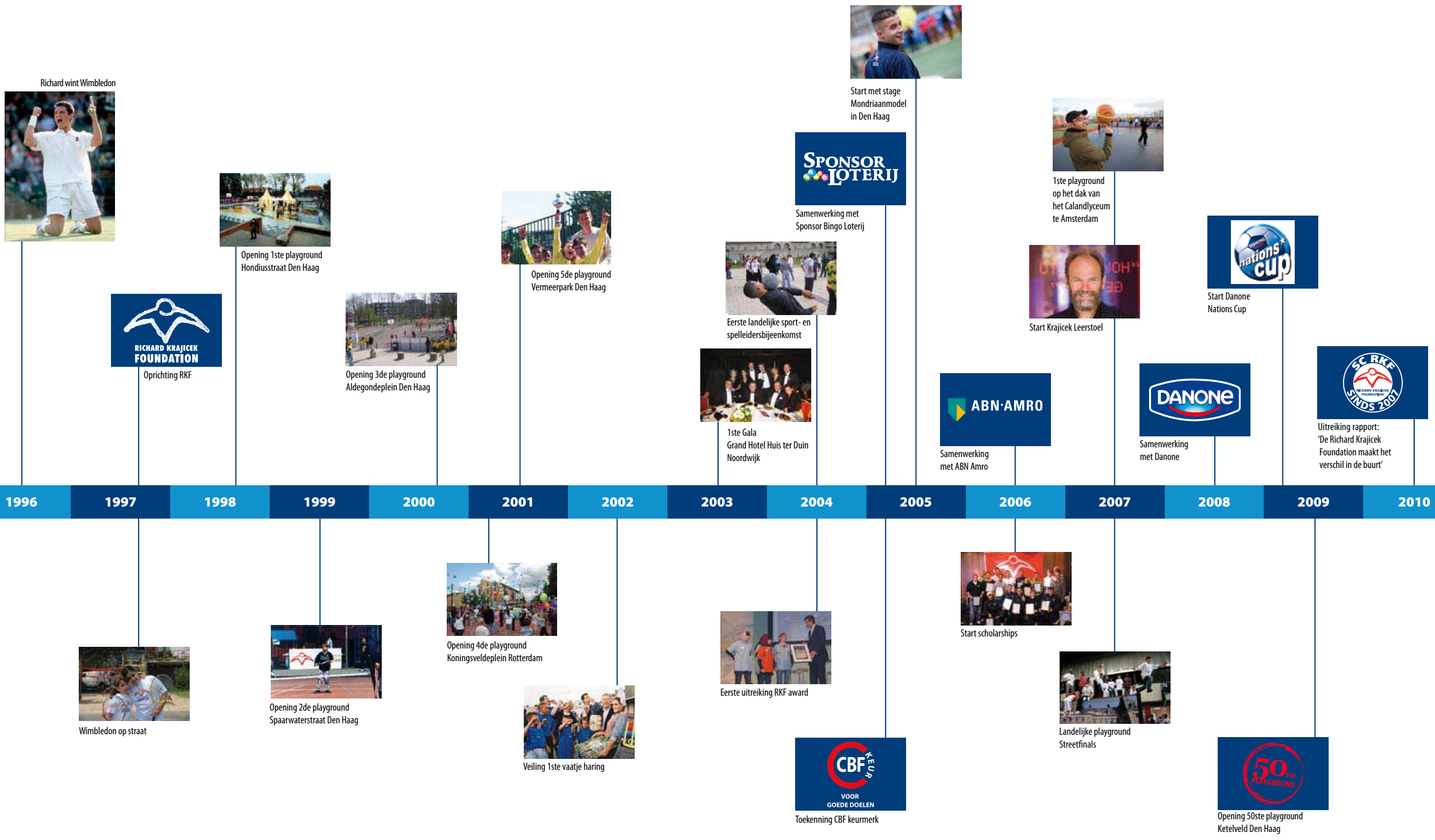

De Richard Krajicek Foundation geeft kinderen een plaats in de wijk en legt verbanden tussen mensen, die niet vanzelf tot stand komen. De Foundation ondersteunt daarmee de leefbaarheid in stadsbuurten en wijken. Zij geeft op een gezonde en sportieve manier aan de deelnemers op de playgrounds mogelijkheden voor persoonlijke en maatschappelijke ontwikkeling. Het onderzoek laat zien dat deze basis bestaat en dat het resultaat er is. De kunst is om deze basis en het resultaat uit te bouwen naar 'eigenaarschap' in de wijk en om de positieve ervaringen beleidsmatig en organisatorisch uit te werken. De RKF heeft de afgelopen maanden – in vervolg op het project SC RKF – stappen op dat pad gezet met de oprichting van sportclubs op een aantal playgrounds.

De uitdaging ligt in het omzetten van vluchtige relaties naar stevige buurtverhoudingen met een perspectief op maatschappelijke participatie (onderwijs, stage en werk) en gezonde verhoudingen tussen mensen van verschillende achtergrond in de wijk. Het onderzoek laat zien dat de playgrounds verschillen bij elkaar kan brengen. Maar daarmee worden achterstanden in het 'echte' leven nog niet weggenomen. De aanwezigheid van sportleiders op de playgrounds en het geven van de 'scholarshippers' zijn hiervoor goede aanzetten. Maar er is meer voor nodig, zoals toegang tot noodzakelijke stages en banen in de wijk. Er liggen mogelijkheden via de playgrounds. Hiermee maakt de Krajicek Foundation het verschil.

Richard Krajicek Foundation

historisch overzicht

Dankwoord

Het onderzoeksproject SC RKF is tot stand gekomen door de medewerking van velerlei personen. Onze dank gaat dan ook uit naar alle sportcoördinatoren, sportleiders, scholarshippers, buurtbewoners en de jeugd van de Playgrounds. Zij hebben allen zeer bereidwillig meegewerkt aan de vele gesprekken die met hen gevoerd zijn. Ook gaat onze dank uit naar de medewerkers van de Universiteit van Utrecht die in de afgelopen drie jaar het veldonderzoek hebben gedaan: Sanae Bittich, Annelies Maarschalkerweerd, Nienke van der Meij, Ian Mostert, Anne-Maartje Ordelman, Alice Reichert, Michel van Slobbe, Jelger Spijkerboer, Maikel Waardenburg en Susan van Wersch. Daarnaast bedanken we Chris Kaper en Sebastian Abdallah, die vanuit de Richard Krajicek Foundation de interventies op de verschillende Playgrounds hebben gecoördineerd en beschreven. Verder natuurlijk ook dank aan onderzoeksleider Jeroen Vermeulen en onze Krajicek Hoogleraar, Paul Verweel, die de supervisie verzorgde.

Zonder al die betrokkenheid en medewerking had het onderzoek nooit tot stand kunnen komen. Bedankt daarvoor!

Eric van Veen

Projectleider SC RKF
Richard Krajicek Foundation

